

Med hänvisning till ovanstående hemställas,

att riksdagen i samband med behandling av proposition nr 185 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om ytterligare utredning, syftande till en utvidgad lokaliseringspolitik.

Stockholm den 24 november 1964

Gördis Hörnlund

Arne Blomkvist

Rune Carlstein

Anders Haglund

Gunbjörg Thunvall

Eric W. Johanson

Nr 1083

Av herr Larsson i Norderön m. fl., i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 185, angående riktlinjer för en aktiv lokaliseringspolitik m. m.*

(Lika lydande med motion nr 887 i Första kammaren)

Betänkanden, som avgivits av kommittén för näringslivets lokalisering och den av länsstyrelsen i Jämtlands län genomförda s. k. länsutredningen, är utgångspunkt för de förslag rörande målsättningen för lokaliseringspolitiken och de praktiska förslagen för att realisera denna målsättning, som framlagts i Kungl. Maj:ts proposition nr 185. Den jämtländska länsutredningens betänkande, »Befolkningsutveckling och näringsliv i Jämtlands län, SOU 1963: 45», har remissbehandlats parallellt med den stora lokaliseringsutredningens betänkande »Aktiv lokaliseringspolitik, SOU 1963: 58». I den nu föreliggande propositionen nr 185 synes emellertid den jämtländska länsutredningens förslag tyvärr icke ha vunnit beaktande i något avseende.

Det kan måhända vara en förklarlig strävan, när nu provisoriet inom lokaliseringspolitiken skall brytas och ges en fastare och mera målmedveten utformning, att förslagen i första hand dröjer vid de stora principiella huvudlinjerna. De föreslagna åtgärderna skall kunna komma till stånd inom de fyra nordligaste länen jämte i vissa delar av landskapen Värmland, Dalsland och Bohuslän. Inom detta geografiskt mycket betydande område angelägenhetsgraderas emellertid icke de föreslagna åtgärderna. Målsättningen är närmast att koncentrera samhällets insatser till ett glest nät av större tätorter, även om denna målsättning inte anges som definitiv.

Departementschefen framhåller i sin proposition att de överväganden och

förslag, som kommittén för näringslivets lokalisering framlagt, är ett lämpligt underlag för att utforma fastare riktlinjer för samhällets fortsatta aktivitet inom lokaliseringpolitiken. Men trots detta förkastas helt kommitténs diskussion om en angelägenhetsgradering av de samhälleliga åtgärderna utan en så ingående prövning som varit befogad. De kriterier på områden med olika utvecklingsgrader inom näringslivet som kommittén lanserat avfärdas enligt vår mening alltför summariskt.

Inom det mycket stora geografiska område som de fyra nordligaste länen omfattar återfinns nämligen högst olikartade utvecklingsförhållanden. En markant skillnad torde utan vidare kunna sägas finnas mellan de större tätorterna i Norrlands kustland och det norrländska inlandet. Även om jämförelsen begränsas till de största tätortsbildningarna, dvs. de norrländska städerna och köpingarna, som enligt den föreliggande propositionen i första hand skall kunna tänkas komma i åtnjutande av det samhälleliga stödet i lokaliseringpolitiken, föreligger högst olikartade förhållanden. I särskilt hög grad framträder dessa olikheter i grundläggande förutsättningar för näringslivets utveckling inom kommunikationsväsendet. En tätort i kustbandet med t. ex. egen hamn torde i varje fall för tyngre industri utgöra ett attraktivare lokaliseringsmål än en tätort i inlandet.

På likartat sätt förhåller det sig med andra kommunikationsmedel. Bensin och brännolja tillhandahålles till de lägsta kostnaderna i kustbygden, där försörjningen kan ske från relativt närbelägna importhamnar. De kollektiva kommunikationsmedlens service torde också i avgörande utsträckning vara bättre och mera utvecklade i den folkrikare kustbygden än i det folkfattigare inlandet. I hela det norrländska inlandet är det i dag endast Östersund och Kiruna som har reguljära dagliga flygförbindelser.

Dessa omständigheter liksom en rad andra skäl, t. ex. den påfallande bristen på riskvilligt kapital i inlandet, talar för att de lokaliseringpolitiska åtgärderna borde differentieras till sin karaktär. Det finns i och för sig mot denna bakgrund inte anledning att ifrågasätta de i propositionen framlagda förslagen. De är enligt vår mening i stort sett välgrundade, även om kompletteringar med fördel hade kunnat göras i enlighet med de förslag som framlagts av kommittén för näringslivets lokalisering. I princip bör emellertid propositionens förslag kunna bilda den ram för samhällets aktivitet på området inom vilken lokala initiativ och åtgärder med fördel skulle kunna etableras. För att den lokala ledningen av lokaliseringpolitiken i inlandet skall få den avsedda effekten förefaller det emellertid befogad att inom den givna ramen vissa särskilda stödåtgärder kommer till stånd och att en del av de förslag som den jämtländska länsutredningen framfört i detta avseende realiseras.

Landskapen Jämtland och Härjedalen liksom västra delarna av landskapet Ångermanland och den del av landskapet Lappland som ingår i Västerbottens län borde enligt vår mening få utgöra ett särskilt stödområde. De

särskilda stödåtgärder som kan tänkas etablerade för detta område bör som målsättning ha att kompensera de speciella hinder som där kan sägas föreligga för en med kustbygden likartad effekt av den aktiva lokaliseringspolitiken. Förslagen torde kunna sammanfattas i följande punkter:

1. En sänkning av transportkostnaderna i inlandet, införande av ett restitutionsförfarande för skatt på bensin och brännolja samt sänkta elkraftspriser inom den region som här karaktäriserats som »särskilt stödområde».

2. En forcerad upprustning av vägnätet genomföres.

3. Utöver de i proposition nr 185 föreslagna stöden till industriföretag i de allmänna stödområdena bör enligt vår uppfattning i detta särskilda stödområde även vissa former av direkt statsbidrag för uppförande av industribyggnader kunna komma i fråga.

4. Särskilda förhållanden för näringslivet i Jämtland, Härjedalen, västra Ångermanland och Västerbottens lappmark torde motivera särskilda insatser såväl i vad avser tillskott av riskvilligt kapital som rådgivning till företagare. Det torde därför vara motiverat att för detta område tillsätta särskild lokaliseringsexpertis, som skall bistå länsorganen och företagarföreningarna i deras arbete för en aktiv lokaliseringspolitik.

Med hänvisning till ovan anförda hemställas,
att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära skyndsam prövning samt förslag beträffande en rimlig differentiering av lokaliseringsstödet med hänsyn till de lokala förutsättningarna i de avsedda delarna av Norrlands inland i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 24 november 1964

Erik Larsson
i Norderön

Elias Jönsson
i Ingemarsgården

Thorbjörn Fälldin